

הרב מיכאל רוזנצווייג – מקורות בעיני הוצאה

Page 1 of 3 – YIJE 5774 – Set 4

תלמוד בבלי מסכת עירובין דף יז עמוד ב

ומלערב. אמרי דבי רבי ינאי: לא שנו אלא עירובי חצירות, אבל עירובי תחומין - חייבין. דתני רבי חיאי: לוקין על עירובי תחומין דבר תורה. מתקיף לה רבי יונתן: וכי לוקין על לאו שבאל? מתקיף רב אחא בר יעקב: אלא מעתה דכתיב +ויקרא יט+ אל תפנו אל האבת ואל הידענים, הכי נמי דלא לקי? - רבי יונתן הכי קשיא ליה! לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין, וכל לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין אין לוקין עליו. אמר רב אשי: מי כתיב אל יוציא? +שמות טז+ אל יצא כתיב. הדרן עלך מבוי.

תלמוד בבלי מסכת הוריות דף ג עמוד ב

הורו ב"ד לעקור את כל הגוף, אמרו: אין נדה בתורה, אין שבת בתורה, אין עבודת כוכבים בתורה - הרי אלו פטורין. הורו לבטל מקצת ולקיים מקצת - הרי אלו חייבין. כיצד? אמרו: יש נדה בתורה אבל הבא על שומרת יום כנגד יום פטור, יש שבת בתורה אבל המוציא מרה"י לרה"ר פטור, יש עבודת כוכבי' בתור' אבל המשתחוה פטור - הרי אלו חייבין, שנא': +ויקרא ד+ ונעלם דבר, דבר - ולא כל הגוף.

תלמוד בבלי מסכת הוריות דף ד עמוד א

תנן: יש שבת בתורה אבל המוציא מרשות לרשות פטור; ואמאי? הוצאה הא כתיבא: +ירמיהו יז+ לא תוציאו משא מבתיכם! [דאמרי: הוצאה הוא דאסור, הכנסה מותר. ואיבעית אימא] דאמרי: הוצאה (והכנסה) הוא דאסירא, מושט וזורק שרי.

תלמוד בבלי מסכת הוריות דף ד עמוד ב

בעי רב יוסף: אין חרישה בשבת, מהו? מי אמרי': כיון דקא מודו בכלהו מלתא, כביטול מקצת וקיום מקצת דמי, או דלמא כיון דקא עקריין ליה לחרישה כל עיקר, כעקירת גוף דמי? ת"ש: יש נדה בתורה אבל הבא על שומרת יום כנגד יום פטור; ואמאי? הא עקריין לשומרת יום כנגד יום כל עיקר! אמר לך רב יוסף: שומרת יום דקאמרין כדשנין. ת"ש: יש שבת בתורה אבל המוציא מרה"י לרה"ר פטור; ואמאי? הא עקריין להוצאה כל עיקר! התם נמי כדשנין.

ספר אור זרוע ח"ב - הלכות שבת סימן פב

והמוציא לקמן ב'ף' הזורק בעי הוצאה היכא כתיבה ולא בעי למילפה ממשכן אע"ג דהויא במשכן משום דמלאכה שאינה חשובה [היא] דמה מלאכה עשה שהוציאו מרשות מעיקרא חפץ והשתא נמי חפץ כך פר"ת ויש בו להאריך. ושיעור הוצאה בכמה להתחייב הכל כדמפר' במתני' ב'ף' המוציא וב'ף' ר"ע וב'ף' המצניע. ירושלמי ולמה לא תניתה הושטה עמהון ר' סימון בשם ריב"ל מפני מחלוקת ר"ע וחביריו ר' חזקיה ר' יודן בן לוי בשם ר' יתיר עליהון הושטה ולא תנייתה עמהון שכל המלאכות באחת וזו בשתים כל המלאכות יש להם תולדות וזו אין לה תולדות. והא דמסיק מפני מחלוקת ר"ע וחביריו כמדום' בעיני דקאי אפלוגתייהו דפרק הזורק:

חידושי הרמב"ן מסכת שבת דף ב עמוד א

ואיכא דקשיא ליה היכי מנו רבנן הוצאות בשתים הא שם הוצאה חד הוא, כדמקשינן בגם' ב'ף' ידיעות הטומאה (י"ד ב') גבי [טומאה] והא שם טומאה אחת היא, ואע"ג דאסיקנא התם דתרתני ניהו, משום טומאה דקדש וטומאה דמקדש אבל שם הוצאה ודאי אחת היא. ובתוס' רבותינו הצרפתים ז"ל אמרו לכך מנו אותם חכמים בשתים משום דפלגיניהו רחמנא נמי בשתים דמתרי קראי נפקא לן, חד בפרק הזורק מדכתיב ויכלא העם מהביא נמנעו להוציא מביתם למחנה לוייה שהוא רה"ר והיינו הוצאה דבעה"ב, והוצאה דעני נפקא לן במס' ערובין ב'ף' ק מדכתיב אל יצא איש ממקומו דאמרין התם לוקין על עירובי תחומין דבר תורה מדכתיב אל יצא איש ממקומו והוינן בה וכי לוקין על לאו שניתן לאזהרת

1 מיתת ב"ד, לומר שזה ניתן לאזהרת מיתת ב"ד הוצאה בכלל היה וקרינן בה אל יוציא, ואע"ג דהתם מסקינן אמר רב
 2 אשי מי כתיב אל יוציא אל יצא כתיב ואל יצא קרינן, התם ה"ק דעיקר קרא לתחומין הוא אבל הוצאה לא נפקא
 3 מכלליה, וך"ש לרבנן דאמרי תחומין דרבנן ואל יוציא בלחוד הוא, וא"ת קראי גופייהו למה לי, צריכי סד"א הוצאה
 4 חידוש הוא שברה"י מותר לישא משא גדול ואם הוציא לרה"ר כגרוגרת חייב, משא"ך בשאר אבות מלאכות שאינן
 5 חלוקות ברשויות אלא איסורן מחמת עצמן, הואיל וחידוש הוא אין לך בה אלא חדושה בלבד והלכות עקורות הן ואין
 6 למדות זו מזו, לפיכך פירשן הכתוב לשתייהן, ומיהו הואיל ומלאכה אחת הן לא נמנית בכלל אבות מלאכות בשתים.
 7 והביאו ראייה לדבר מדלא גמרינן לה ממשכן, דהא ודאי הוצאה היתה במשכן ולא למדוה משם כמו שלמדו ל"ח
 8 מלאכות הנשארות, ואמרינן נמי בפרק הזורק ממאי דבשבת קאי דלמא בחול ומשום דשלימה לה מלאכה ומסקנא נמי
 9 גמר העברה העברה מיה"ך"ף אלמא ליכא למיגמרה ממשכן אלא צריכה היתה תורה לפורטה לעצמה. ואי קשיא לך א"ך
 10 לימא ללאו יצאתה ואזהרה שמענו עונש מנין, יש להשיב לך כיון שהיתה במשכן ואשכחן דקפיד עלה רחמנא בלאו
 11 ואזהר עלה רחמנא הדרא לכלל שאר כל המלאכות שהיו במשכן, ואין דברים הללו מחזורין כל צרכן.
 12 וי"א דלא צריכי תרי קראי להוצאה דעני ודבעה"ב כמו שכתבו התוספות, שאלו כן הוה מנינן להו באבות מלאכות
 13 בתרתי ונמצאו ארבעים, אלא משום דאי כתב רחמנא חד הו"א ללאו יצתה ואין בה מיתת ב"ד לכך שנה עליו הכתוב
 14 להביאה לכלל שאר מלאכות, ודקא קשיא לך למה מנו אותן חכמים שנים, לאו קושיא היא, דלא דמי למאי דאקשינן בף'
 15 ידיעות הטומאה שם טומאה אחת היא, דהתם בין נגע בקודש בין שנכנס במקדש בהעלמת טומאה ובידיעתה אין אתה
 16 אבל הכא הואיל ושתי הוצאות הם בשני ענינים, צריך להודיעו אלא שהוא טמא הלכך לעולם העלמה אחת היא לגמרי
 17 תרתי חשיבי, וך"ש שיש להתחייב על הוצאת עני ועל הכנסת בעה"ב ולפטור על הוצאת בעה"ב ועל הכנסת עני שדרך
 18 האדם למשוך לעצמו והיא המלאכה החשובה אצלם, וזה הטעם נכון בתירוץ הקושיא. אבל לי ודאי נראה דלא צריכי
 19 תרי קראי להוצאה ופלוגתא דתנאי היא, ומאן דסבר תחומין דאורייתא מפיך לה מויכלא, ואל יצא איש ממקומו לתחומין
 20 בלבד הוא דאתא אל יצא כתיב ואל יצא קרינן, ומאן דסבר תחומין לאו דאורייתא מפיך לה מאל יצא קרי ביה אל יוציא,
 21 ויכלא לא משמע ליה דלא גמר העברה העברה מיה"ך"ף אלא בחול קאי ומשום דשלימה מלאכה, א"ן לך"ע מויכלא, ואל
 22 יצא אל יוציא ליכא דדריש הכי אלא ר' יונתן בלחוד הוא דקשיא ליה התם ודחייה רב אשי לגמרי לך"ע, ולם"ד תחומין
 23 לאו דאורייתא לאזהרת יוצאי המן אתא, ותדע דמחד קרא הוא דנפקא לן דהא ע"ך לם"ד תחומין דאורייתא ולא דריש
 24 אל יצא אל יוציא צריך אתה לומר ששתי הוצאות מויכלא, והפירוש שהזכרנו בזה למעלה מן התוספות פירוש משובש
 25 ודחוק הוא, דכיון דמקרא ומסורת אל יצא ולתחומין אתא אל יוציא מן"ל, ועוד דא"ך לא נפיק מלאו שניתן לאזהרת ב"ד
 26 לעולם.
 27

חידושי הרשב"א מסכת שבת דף ב עמוד ב

30 אמר רב אשי תנא להכנסה נמי הוצאה קרי לה ממאי מדתנן המוציא מרשות לרשות חייב. פירוש מדקתני מרשות
 31 לרשות ולא קתני המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים, וכדאיתא בהדיא בפרק קמא דשבועות) ה' ב' (דפרכינן עלה
 32 ואימא דקא מפיך מרשות היחיד לרשות הרבים, ומשני אם כן ליתני המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים מאי מרשות
 33 לרשות דאפילו מרשות הרבים לרשות היחיד, והאי דקאמר מי לא עסקינן מדיוקא דלישנא קא דייק לה, ואיכא למידק
 34 דאם איתא דאף מוציא מרשות הרבים לרשות היחיד קאמר אמאי תני לה במתניתין והא לא תני התם אלא אבות אבל
 35 תולדות לא תני התם כלל, והכנסה תולדה דהוצאה היא כדאמרינן הכא אבות מאי ניהו יציאות, ובפרק הזורק (ץ"ו ב')
 36 נמי אמרינן הוצאה אב הכנסה תולדה, ותירץ רבינו תם ז"ל לפי שהוצאה מלאכה גרועה היא והוה אמינא שאין לה
 37 תולדה לפיכך הוצרך לכוללה עמה.
 38

רמב"ם הלכות שבת פרק יב הלכה ח

40 הוצאה מרשות לרשות מלאכה מאבות מלאכות היא, ואף על פי שדבר זה עם כל גופי תורה מפי משה מסיני נאמר, הרי
 41 הוא אומר בתורה +שמות ל"ו+ איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא העם מהביא, הא למדת
 42 שההבאה מלאכה קורא אותה, וכן למדו מפי השמועה שהמעביר ברשות הרבים מתחלת ארבע לסוף ארבע הרי הוא
 43 כמוציא מרשות לרשות וחייב.
 44
 45

רמב"ם הלכות שבת פרק כד הלכה יב

1
2
3 אסרו חכמים לטלטל מקצת דברים בשבת כדרך שהוא עושה בחול, ומפני מה נגעו באיסור זה, אמרו ומה אם הזכירו
4 נביאים וצוו שלא יהיה הילוכך בשבת כהילוכך בחול ולא שיחת השבת כשיחת החול שנאמר ודבר דבר קל וחומר שלא
5 יהיה טלטול בשבת כטלטול בחול כדי שלא יהיה כיום חול בעיניו ויבוא להגביה ולתקן כלים מפינה לפינה או מבית
6 לבית או להצניע אבנים וכיוצא בהן שהרי הוא בטל ויושב בביתו ויבקש דבר שיתעסק בו ונמצא שלא שבת ובטל הטעם
7 שנאמר בתורה +דברים ה'+ למען ינוח.

רמב"ם הלכות שבת פרק כד הלכה יג

8
9
10 ועוד כשיבקר ויטלטל כלים שמלאכתן לאיסור אפשר שיתעסק בהן מעט ויבא לידי מלאכה, ועוד מפני שמקצת העם
11 אינם בעלי אומניות אלא בטלין כל ימיהן כגון הטיילין ויושבי קרנות שכל ימיהן הן שובתים ממלאכה ואם יהיה מותר
12 הניכרת, לפיכך שביתה מדברים אלו היא שביתה השהו להלך ולדבר ולטלטל כשאר הימים נמצא שלא שבת שביתה
13 בכל אדם, ומפני דברים אלו נגעו באיסור הטלטול, ואסרו שלא יטלטל אדם בשבת אלא כלים הצריך להם כמו שיתבאר
14 השגת הראב"ד/ ומפני דברים אלו נגעו באיסור הטלטול ואסרו שלא יטלטל אלא הכלים הצריך להם כמו שיתבאר. א"א עוד אמרו (שבת קכד) אטו טלטול /
15 לאו צורך הוצאה הוא, ועוד אמרו (שם /שבת/ קכג) בימי נחמיה בן חכליה נשנית משנה זו שאמרו שלשה כלים קטנים נטלים על השלחן, נמצא כי מפני חוב
16 הוצאה אסרו בטלטול מה שאסרו שהוא גדר להוצאה. +
17

רמב"ם הלכות שגגות פרק יד הלכה ב

18
19
20 לעולם אין בית דין חייבין עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת בדברים שאינן מפורשין בתורה ומבוארים ואחר כך
21 יהיו בית דין חייבין בקרבן והעושים על פיהם פטורין, כיצד שגגו והורו שמותר להשתחוות לעבודה זרה, או שמותר
22 להוציא מרשות לרשות בשבת, או שמותר לבוא על שומרת יום כנגד יום, הרי אלו כמי שאמרו אין שבת בתורה או אין
23 ע"ז בתורה או אין גדה בתורה שעקרו כל הגוף ואין זו וכיוצא בזה שגגת הוראה אלא שכחה, לפיכך פטורין מן הקרבן
24 וכל העושה על פיהן חייב חטאת בפני עצמו, אבל אם טעו והורו ואמרו המוציא מרשות לרשות הוא שחייב שנאמר אל
25 יצא איש ממקומו אבל הזורק או המושיט מותר, או שעקרו אב מאבות מלאכות והורו שאינה מלאכה, הרי אלו חייבין,
26 וכן אם טעו ואמרו המשתחוה לעבודה זרה בפישוט ידים ורגלים הוא החייב שנאמר בו לא תשתחוה לאל אחר אבל
27 הכורע על הארץ ולא פשט ידיו ורגליו הרי הוא מותר הרי אלו חייבין, וכן אם טעו ואמרו הבא על שומרת יום כנגד יום
28 שראתה דם ביום הוא חייב שנאמר כל ימי זובה אבל ראתה בלילה מותר לבוא עליה, וכן אם הורו ואמרו שמי שפירשה
29 אשתו נדה בשעת תשמיש מותר לפרוש ממנה כשהוא מתקשה, הרי אלו חייבין, וכן אם טעו ואמרו שהאוכל דם שיצא
30 בשעת שחיטה הוא החייב אבל האוכל דם הלב מותר הרי אלו חייבים, וכן כל כיוצא בטעויות אלו אם הורו בהן ועשו
31 רוב הקהל על פיהן פטורין ובית דין מביאין קרבן על שגגתן.
32

שו"ת מבי"ט חלק ג סימן קכד

33
34
35 אלא שהרב"ם נתן טעם לשניהם דאמרינן בהם מתוך שהותרה לצורך וכו' כב"ה וטעם ההוצאה כתב לפי שהיא באוכל
36 ומשקה שמוציא האוכל עצמו ואעפ"י שהיא בדברים אחרים אמרינן מתוך ואינו מספיק טעם זה כי גם באפיה ובשול
37 עיקרם הם באוכל ומשקה ואפילו הכי לא אמרי' בהם מתוך וכו' שיותרו שלא לצורך כדאמרינן אלא שצריך לומר שלא
38 הותר מתוך בהוצאה וכו' אלא בקטן וס"ת וכיוצא בהם שהם צורך היום גם ההוצאה היא מלאכה גרועה כדאמרינן
39 בשבת אלא שהתורה אסרה שההוצאה היא תדירה בכל הדברים מרשות לרשות וקל לעשותה ואינה מלאכת אומנות
40 שהיא מסורה לכל אדם ולכן אמרו שהיא גרועה ואמרו בה מתוך בדברי' שהם צורך מצות או צורך היום קצת אבל
41 הוצאה שלא לצורך כלל כמו טלטול אבנים והוצאתם אסור וכתב מגיד משנה איסור מדבריה' ומה שנר' שאינו לוקה הוא
42 מפני שהיא מלאכה גרועה על הדרך שכתבתי אבל באפיה ובשול שאינו צורך אכילה כלל לוקה וההבער' גם כן נראה
43 מירוש' כשאינה לצורך כלל שהוא אסור ומלקות פשיטא דליכא בה מגזרת הכתוב לא תבערו אש בכל וכו'. ובמה
44 שכתבתי יסולקו קצת מספקותיך על הרב מגיד משנה כתב' שנראה מדבריו שיותר יש להתיר בשחיטה /בשחיטה/ ובשול
45 מהוצאה והבערה שהרי שצריך לבקש להם טעם וא"ך איך אמרו בגמרא השוחט עולת נדבה ב"ט לוקה וכו' מני ב"ש
46 היא דלא אמרינן מתוך הא אפי' כב"ש לא אתי דלא פליגי אב"ה אלא בהוצאה וכו' אבל בשחיטה ואפיייה לא.